

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 22. април 2015. године

Предмети бр. 13/09, 93/09, 267/09 и 302/09

С. Ц, В. Ф., М.О. и О. Л.

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 22. априла 2015. године, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ

Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба гђе С. Ц. (предмет бр. 13/09) уложена је 21. јануара 2009. године и уписана је истог датума. Жалба гђе В. Ф. (предмет бр. 93/09) уложена је 30. априла 2009. године и уписана је истог датума. Жалба гђе М. О. (предмет бр. 267/09) уложена је 9. априла 2009. године, а уписана је 30. априла 2009. Жалба гђе О. Л. (предмет бр. 302/09) уложена је 5. маја 2009. године, а уписана је 10. јула 2009.

2. Дана 3. априла 2009. године, Комисија је затражила додатне информације од гђе С. Ц. (предмет бр. 13/09), а 9. децембра 2009. године, Комисија затражила додатне информације од гђе В. Ф. (предмет бр. 93/09). Комисија је од гђе С. Ц. добила одговор 3. јуна 2009. године, а од гђе В. Ф. 5. јануара 2010.
3. Дана 24. јула 2009. године, жалба гђе С. Ц. (предмет бр. 13/09) прослеђена је Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹ како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост жалбе. Дана 10. маја 2010. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
4. Дана 18. децембра 2009. године, Комисија је затражила од Мисије владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) информације у вези са 43 жалбе уложене Комисији које се тичу несталих лица, међу којима је и предмет г. Ж. Ф. (предмет бр. 93/09). Дана 23. марта 2010. године, ЕУЛЕКС је доставио одговор на захтев Комисије.
5. Дана 9. септембра 2010. године, Комисија је одлучила да споји предмете бр. 13/09, 93/09 и 302/09 сходно правилу 20 Пословника Комисије.
6. Дана 24. новембра 2010. године, Комисија је затражила додатне информације од жалиоца у предмету бр. 267/09. Није добијен никакав одговор.
7. Дана 27. јануара 2011. године, Комисија је одлучила да поново проследи предмет бр. 13/09 и да проследи предмете бр. 93/09 и 302/09 СПГС-у како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост спојених предмета. Дана 8. априла 2011. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
8. Дана 19. априла 2011. године, Комисија је одлучила да проследи предмет бр. 267/09 СПГС-у како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост жалбе. Дана 31. маја 2011. године, УНМИК је доставио свој одговор.
9. Дана 11. августа 2011. године, Комисија је прогласила прихватљивим жалбе по спојеним предметима бр. 13/09, 93/09 и 302/09.
10. Дана 17. августа 2011. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум спојених жалби по предметима бр. 13/09, 93/09 и 302/09, као и копије истражних списа који се односе на предмете. Дана 16. септембра 2011. године, СПГС је доставио УНМИК-ове примедбе на меритум ових жалби, заједно са копијама истражних списа.
11. Дана 16. децембра 2011. године, Комисија је прогласила жалбу по предмету бр. 267/09 делимично прихватљивом.
12. Дана 19. децембра 2011. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе по предмету бр. 267/09, као и

---

¹ Списак скраћеница и акронима садржаних у тексту дат је Прилогу.

копије истражних списа који се односе на предмет. Дана 14. јуна 2013. године, СПГС је доставио УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, а 22. августа 2013. СПГС је доставио копије истражних списа.

13. Дана 4. новембра 2014. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се достављање списа у вези са спојеним предметима бр. 13/09, 93/09 и 302/09 може сматрати коначним. Дана 6. новембра 2014. године, УНМИК је доставио свој одговор.
14. Дана 26. јануара 2015. године, Комисија је затражила од СПГС-а да јој достави додатна разјашњења у погледу истражних списа који се односе на спојене предмете бр. 13/09, 93/09 и 302/09.
15. Дана 26. фебруара 2015. године, Комисија је одлучила да споји предмет бр. 267/09 са спојеним предметима бр. 13/09, 93/09 и 302/09 сходно правилу 20 Пословника Комисије.
16. Дана 2. априла 2015. године, УНМИК је доставио Комисији копију истражних списа са додатним разјашњењима у погледу истражних списа који се односе на спојене предмете бр. 13/09, 93/09 и 302/09.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

17. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова током оружаног сукоба и мало пре успостављања Привремене административне мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
18. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова.

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како виђено, тако речено“, 1. том (октобар 1998– јун 1999) и 2. том (14. јун–31. октобар 1999); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову“ (2001); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovometemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhcr.org) и Међународни комитет црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.

19. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
20. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага вратила се на Косово.
21. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве систематских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
22. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се од октобра 2012. године 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).
23. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже

постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју Косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.

24. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према Годишњем извештају полиције УНМИК-а за 2000. годину, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
25. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 341 домаћег судије и тужиоца и 24 међународних. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999), констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у том тренутку „добро функционише“ и да је „одржив“.
26. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), били су одговорни за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Дана 5. новембра 2001. године, УНМИК је потписао Заједнички документ УНМИК-а и СРЈ у коме се, између осталог, понавља обавеза решавања судбине несталих лица из свих заједница и признаје се да је програм ексхумације и идентификације само део активности везаних за нестала лица. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.

27. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а ЕУЛЕКС је преузео пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
28. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали МоР о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у, као и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за отмицу и убиство г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В.

29. Први жалилац, гђа С. Ц. (предмет бр. 13/09), мајка је г. Б. Ц. Други жалилац, гђа В. Ф. (предмет бр. 93/09), супруга је г. Ж. Ф. Последњи жалилац, гђа О. Л. (предмет бр. 302/09), супруга је г. Д. В.
30. Према изјавама које су дале жалиоци, г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В, сва тројица војници бивше југословенске војске, отети су 11. априла 1999. године. Они су путовали у црвеном комбију са још двојицом војника југословенске војске, г. Ж. Т. и г. Д. Т.³, од Призрена ка Приштини. Комби је наводно заустављен у близини места Сува Река, а путници су одведени. Изгледа да је једна од жртава, г. Д. В, успео да обавести своју јединицу у Призрену да је киднапован. Г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В. нису више виђени живи.
31. Жалиоци у сва три случаја наводе да су отмицу својих сродника одмах пријавиле МКЦК-у, Црвеном крсту Србије/Југославије и касније УНМИК-овој полицији. Поред тога, у предмету бр. 93/09, отмица г. Ж. Ф. пријављена је Министарству унутрашњих послова Србије.
32. Жалилац гђа С. Ц. (предмет бр. 13/09) доставила је копију документа који је издао војни одсек Војске Југославије у Врању 14. фебруара 2003. године, у коме је наведен сажетак изјаве коју је дао командант југословенске војске у вези са нестанком пет војника Војске Југославије. У документу је наведено: „Приближно у 16.00 часова, 11. априла 1999, полиција је обавештена путем радио везе да су снаге ОВК, под командом [г. И. Б.] киднаповале [г. Б. Ц, г. Ж. Ф, г. Д. В, г. Ж. Т. и г. Д. Т.]. Време и место отмице нису познати, а они су на пут од Призрена до Суве Реке кренули у 8.30. Нису пронађени никакви трагови“.

³ Жалбе уложене Комисији не односе се на ова два војника.

33. Жалиоци у сва три случаја наводе да су одговарајућим међународним тужиоцима поднеле кривичне пријаве против неидентификованих починилаца отмица њихових сродника. Уз своју жалбу поднету Комисији, жалилац гђа О. Л. (предмет бр. 302/09) приложила је копију кривичне пријаве, без датума, коју је поднела међународном тужиоцу Округног јавног тужилаштва (ОЈТ) у Призрену у вези са отмицом г. Д. В. Остали жалиоци, гђа С. Ц. и гђа В. Ф, наводе да су пријаве поднеле међународном тужиоцу ОЈТ-а у Приштини, али ови документи нису достављени Комисији и не налазе се у истражном спису.
34. Имена г. Б. Ц, г. Д. В. и г. Ж. Ф. налазе се у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ⁴. У ставци која се тиче г. Б. Ц. и г. Д. В. у бази података на мрежи коју води МКНЛ⁵ као пријављени датум нестанка наведен је 11. април 1999. године, а у другим релевантним пољима стоји: „Прикупљено довољно референтних узорака“ и „МКНЛ је доставио информације о овом лицу надлежној институцији 30. новембра 2009. године. Да бисте добили додатне информације, обратите се седишту ЕУЛЕКС-а на Косову“. У ставци која се тиче г. Ж. Ф. у бази података на мрежи коју води МКНЛ као пријављени датум нестанка такође је наведен 11. април 1999. године, а у другим релевантним деловима стоји: „Прикупљено довољно референтних узорака“ и „МКНЛ је доставио информације о овом лицу надлежној институцији 27. јануара 2010. године. Да бисте добили додатне информације, обратите се седишту ЕУЛЕКС-а на Косову“.
35. Дана 12. децембра 2009. године, посмртни остаци г. Б. Ц. и г. Д. В. предати су њиховим породицама. Дана 5. фебруара 2010. године, посмртни остаци г. Ж. Ф. предати су његовој породици.

В. Околности везане за отмицу и убиство г. А. О.

36. Трећи жалилац, гђа М. О. (предмет бр. 267/09), мајка је г. А. О. Жалилац наводи да су 18. априла 1999. године неименовани Албанаци отели г. А. О, добровољца у Војсци Југославије, док је учествовао у војној акцији у близини Беланице, у општини Малишево. Г. А. О. од тада више није виђен жив.
37. Жалилац наводи да је пријавила нестанак свог сина Војсци Југославије, Југословенском црвеном крсту и МКЦК-у.
38. Име г. А. О. се налази у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ⁶. У ставци која се тиче г. А. О. у бази података на мрежи коју води МКНЛ⁷ као пријављени датум нестанка наведен је 18. април 1999. године, а у другим релевантним пољима стоји: „Прикупљено довољно референтних узорака“ и „МКНЛ је доставио информације о

⁴ База података КНЛСМ-а није отворена за јавност. Комисија ју је прегледала у вези са овим предметом 10. априла 2015. године.

⁵ База података МКНЛ-а је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (прегледано 10. априла 2015. године).

⁶ База података КНЛСМ-а није отворена за јавност. Комисија ју је прегледала у вези са овим предметом 10. априла 2015. године.

⁷ База података МКНЛ-а је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (прегледано 10. априла 2015. године).

овом лицу надлежној институцији 30. маја 2007. године. Да бисте добили додатне информације, обратите се седишту ЕУЛЕКС-а на Косову“.

39. Дана 5. јуна 2007. године, посмртни остаци г. А. О. идентификовани су путем анализе ДНК. Дана 6. јула 2007. године, његови посмртни остаци предати су његовој породици.

Г. Околности везане за проналажење и накнадно објављивање фотографија

40. Дана 24. августа 2003. године, током претреса једне куће у селу Прилеп, у општини Дечани, полиција УНМИК-а пронашла је четири фотографије. На фотографијама су се видели војници ОВК како држе три одсечене главе. Фотографије су касније објављене у новинама и другим медијима у ужој Србији; чланови породица идентификовали су три главе као главе г. Б. Ц, г. А. О, као и г. Ж. Т.

Б. Истрага/истраге

Достављање релевантних списа

41. Дана 16. септембра 2011. године, УНМИК је Комисији доставио документа која су се претходно налазила код УНМИК-овог КНЛСМ-а, ЈНЛ-а, ЈИРЗ-а, ЦЈКИ-ја и ЕУЛЕКС-а, а која су се односила на спојене предмете бр. 13/09, 93/09 и 302/09. Међутим, УНМИК је у значајној мери редиговао важне информације из неких докумената које се односе на имена осумњичених и сведока. Дана 22. августа 2013. године, УНМИК је Комисији доставио документа која су се претходно налазила код УНМИК-овог КНЛСМ-а, ЈНЛ-а, ЈИРЗ-а, ЦЈКИ-ја и ЕУЛЕКС-а која су се односила на предмет бр. 267/09. Дана 6. новембра 2014. године, УНМИК је потврдио Комисији да су достављени сви истражни списи које УНМИК поседује у вези са предметом бр. 267/09.
42. Дана 26. јануара 2015. године, Комисија је затражила од СПГС да јој достави додатна разјашњења у вези са истражним списима који се односе на спојене предмете бр. 13/09, 93/09 и 302/09, конкретно да достави или нередиговане истражне списе или да на други начин пружи Комисији информације које би јој омогућиле да утврди да ли су предузете одређене истражне радње. Дана 2. априла 2015. године, УНМИК је доставио Комисији копију истражних списа којима је разјашњен део редигованог материјала који се тиче спојених предмета бр. 13/09, 93/09 и 302/09.
43. Што се тиче откривања података садржаних у списима, Комисија подсећа да је УНМИК Комисији ставио на располагање истражне списе ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен сажет преглед релевантних истражних корака које су предузеле истражни органи.

Потрага за жртвама и проналажење и предаја посмртних остатака жртва у погледу г. Б. Ц, г. Д. В. и г. Ж. Ф.

44. Најранији документ у спису УНМИК-овог ЈНЛ-а је интерни допис који је ЈНЛ послао регионалним полицијским командантима пет региона на Косову, као и командантима ЦЈКИ-ја, граничне полиције и КФОР-а, датиран на 20. фебруар 2000. године, приложен уз спис број 1999-000047, у коме је наведено да је „ЈНЛ уписао [г. Д. В.] и [г. Б. Ц.] као нестала лица. Захтева се да лица/јединице под вашом командом провере своју евиденцију и изворе како би се прикупиле додатне информације о несталим лицима и њиховом нестанку“. У допису се такође траже „првобитни одговори, укључујући и негативне“ и „у случају да се појаве истражни трагови, траже се накнадна месечна ажурирања“. У допису је дат кратак опис отмице г. Д. В. и г. Б. Ц, а напоменуто је да је г. Ж. Ф. такође нестао из истог возила.
45. ЈНЛ-ов спис садржи четири Извештаја о наставку случаја; први, у погледу г. Б. Ц. и г. Д. В, припојен је спису бр. 1999-000074. Овај први Извештај садржи шеснаест уноса, са датумима почевши од 22. фебруара 2000. до 10. октобра 2001. године; у првих четрнаест уноса наведено је пет региона на Косову, као и ЦЈКИ, гранична полиција, КФОР, ОЕБС и МКЦК. У њему су назначени датуми када је ЈНЛ затражио информације о г. Д. В. и г. Б. Ц, као и датуми када су ти органи одговорили на захтев ЈНЛ-а. Датуми почињу од 22. фебруара до 15. априла 2000. године. У петнаестом и шеснаестом уносу, који су датирани на 5. јун 2001. односно 10. октобар 2001. године, наведено је „Извршен унос у ДВИ систем“. Други Извештај, у погледу г. Ж. Ф, припојен је спису бр. 2000-00068 и садржи унакрсну референцу на спис бр. 1999-000074. Он садржи пет уноса, са датумима почевши од 28. марта 2000. закључно са 10. октобром 2001. године. Трећи Извештај, такође у погледу г. Ж. Ф, припојен је спису бр. 2000-010251. Он садржи два уноса, датирана на 3. мај 2001. и 8. мај 2001. године, у којима стоји: „Извршен унос у ДВИ систем и базу података“. Четврти Извештај, опет у погледу г. Ж. Ф, припојен је спису бр. 2000-010251 и садржи унакрсну референцу на спис бр. 2000-00068. Он садржи један унос, датиран на 11. октобар 2001. године, у коме стоји: „ДВИ систем је донет из Београда и додатне информације су [нечитљиво]“.
46. Спис ЈНЛ-а садржи Образац за идентификацију жртве, за сваку од наведене три жртве. Образац у погледу г. Б. Ц. није датиран, а припојен је спису бр. 1999-000047. Поред личних података и анте-мортем описа г. Б. Ц, у њему се налазе и име, адреса и број телефона гђе С. Ц, која је једна од жалилаца. Образац у погледу г. Ж. Ф. датиран је на 3. мај 2001. и припојен је спису бр. 2000-010251. Поред тога што садржи личне податке и анте-мортем опис г. Ж. Ф, у њему се налазе и име, адреса и број телефона мајке г. Ж. Ф. Образац у погледу г. Д. В. датиран је на 14. новембар 2001. и припојен је спису бр. 1999-010047. Поред личних података и анте-мортем описа г. Д. В, у њему се налазе и име, адреса и број телефона гђе О. Л, која је једна од жалилаца, као и мајке г. Д. В.
47. Септембра 2009. године, у гробници под називом „Клечка“ у општини Липљан, пронађени су комплетни скелетни остаци пет особа. Путем анализе ДНК, идентификовано је да су то посмртни остаци г. Б. Ц, г. Д. В, г. Ж. Ф, г. Ж. Т. и г. Д. Т.

48. У погледу г. Б. Ц, спис садржи МКНЈЛ-ов документ, без датума, под насловом „Извештај о ДНК анализи“ којим се потврђује да се ДНК из узорка подудара са резултатима ДНК добијеним анализом узорака које су дали чланови породице г. Б. Ц. Дана 12. децембра 2009. године, КНЈСМ је издао смртовницу у којој је као узрок његове смрти наведена „повреда главе нанета ватреним оружјем“. Дана 12. децембра 2009. године, посмртни остаци г. Б. Ц. предати су његовој породици.
49. У погледу г. Д. В, спис садржи МКНЈЛ-ов документ, без датума, под насловом „Извештај о ДНК анализи“ којим се потврђује да се ДНК из узорка подудара са резултатима ДНК добијеним анализом узорака које су дали чланови породице г. Д. В. Дана 12. децембра 2009. године, КНЈСМ је издао смртовницу у којој је као узрок његове смрти наведен „рез на врату нанет оштрим предметом“. Дана 12. децембра 2009. године, посмртни остаци г. Д. В. предати су његовој породици.
50. У погледу г. Ж. Ф, спис садржи МКНЈЛ-ов документ, без датума, под насловом „Извештај о ДНК анализи“ којим се потврђује да се ДНК из узорка подудара са резултатима ДНК добијеним анализом узорака које су дали чланови породице г. Ж. Ф. Спис такође садржи документ КНЈСМ-а, датиран на 5. септембар 2005. године, под насловом „Потврда идентитета“, у коме стоји да је МКНЈЛ доставио резултате подударних узорака костију и крви у погледу г. Ж. Ф, добијене путем анализе ДНК. Такође, у извештају је наведено да је патолог КНЈСМ-а обавио преглед посмртних остатака г. Ж. Ф. и да је упоредио анте-мортем и пост-мортем податке, као и да су резултати потврдили идентитет г. Ж. Ф. Дана 16. фебруара 2010. године, КНЈСМ је издао Уверење о идентификацији којим се потврђује да је реч о посмртним остацима г. Ж. Ф, а 4. марта 2010. године, КНЈСМ је издао смртовницу у којој је наведено да су узрок његове смрти „ране на глави нанете ватреним оружјем (две ране)“. Дана 5. фебруара 2010. године, посмртни остаци г. Ж. Ф. предати су његовој породици.

Потрага за жртвом и проналажење и предаја посмртних остатака жртве у погледу г. А. О.

51. Спис ЈНЈЛ-а садржи недатиран Образац за идентификацију жртве са анте-мортем подацима, припојен спису бр. 2000-010254. Поред личних података и анте-мортем описа г. А. О, у овом обрасцу се налазе име, адреса и број телефона жалиоца и њеног супруга, г. Ми. О, у ужој Србији.
52. ЈНЈЛ-ов спис такође садржи документ под насловом „Образац за настављену процену гробног места“, датиран на 25. јун 2002, припојен спису бр. 0228/ИНВ/02 са унакрсном референцом на спис бр. ЕХ2002-089. Под насловом Обрасца означеним као „Сажетак информација добијених ради покретања истраге“ наведено је да је „у писму МКЦК-а датираном на 28. мај 2002. назначено да су два југословенска војника сахрањена у селу Беланица током сукоба на Косову. Дата су нам упутства и ци-пи-ес положај гробнице да бисмо предузели акцију. Прикупљени су анте-мортем подаци и могу се доставити нашој јединици. МКЦК није доставио имена сведока и/или осумњиченог“. У Обрасцу је затим описана посета два припадника ЈНЈЛ-а, 24. јуна 2002. године, локацији за коју се сумњало да представља гробно место, укључујући и њихов састанак са сведоком

који је наводно присуствовао сахрани два југословенска војника. Под насловом Обрасца означеним као „Закључак“, наводи се: „[Службеник ЈНЛ-а] сматра, на основу информација које је доставио МКЦК и исказа неидентификованог сведока са којим се састао 24. јуна 2002, да се у тој гробници налазе тела... тела, по могућству, треба ексхумирати што пре јер постоји велика вероватноћа да ће бити пронађени лешеве, као и због присуства [*sic.*] жуте траке коју мештани села могу да уклоне... Стуб за истраге неће предузети даље радње, осим ако не добије нове информације“. Уз Образац су приложене фотографије локације наводне гробнице и горенаведено писмо МКЦК-а датирано на 28. мај 2002. године.

53. ЈНЛ-ов спис садржи документ под насловом „Извештај са терена Јединице за нестала лица“, датиран на 26. септембар 2002. године, припојен спису бр. ЕХ 2002-089. У Извештају је описана ексхумација локације у селу Беланица, у општини Малишево, коју је извршио тим ЈНЛ-а. И Извештају је наведено: „Ексхумација је окончана у 16.30 и ништа није пронађено“. Под насловом Извештаја означеним као „Резултат“ наводи се: „На локацији ништа није пронађено. Стога се спис ЕХ 2002-089 може затворити што се тиче Јединице за нестала лица“.
54. ЈНЛ-ов спис такође садржи информације да су комплетни неидентификовани људски посмртни остаци пронађени 4. децембра 2006. године на неидентификованој локацији у општини Малишево. Спис садржи КНЛСМ-ов документ под називом „Извештај са обдукције“, датиран на 24. јануар 2007, који је спојен са списом бр. СЗО01/001Б, у коме стоји да је КНЛСМ-ов патолог извршио обдукцију ових посмртних остатака.
55. Спис такође садржи МКНЛ-ов документ, датиран на 24. мај 2007. године, под насловом „Извештај о ДНК анализи“ којим се потврђује да се ДНК из узорка подудара са резултатима ДНК добијеним анализом узорака које су дали чланови породице г. А. О. Спис садржи и документ КНЛСМ-а, датиран на 18. јун 2007. године, под насловом „Потврда идентитета“, припојен спису бр. СЗО01/001Б са унакрсном референцом на ЈНЛ-ов спис бр. 2000-010254, у коме стоји да је МКНЛ доставио резултате подударних узорака костију и крви у погледу г. А. О, добијене путем анализа ДНК. Поред тога, у извештају је наведено да је патолог КНЛСМ-а обавио преглед посмртних остатака г. А. О. и да је упоредио анте-мортем и пост-мортем податке, као и да су резултати потврдили идентитет г. А. О. Дана 18. јуна 2007. године, КНЛСМ је издао Уверење о идентификацији којим се потврђује да је реч о посмртним остацима г. А. О, а КНЛСМ је истог дана издао смртовницу у којој је наведено да су узрок његове смрти „ране на грудном кошу и десној нози нанете ватреним оружјем“. Дана 6. јула 2007. године, посмртни остаци г. А. О. предати су његовој породици, а у спису је наведено да је ЈНЛ истог дана затворио случај у погледу г. А. О.

Истрага у вези са починиоцима

56. Спис садржи три ЈИРЗ-ова дневника истраге, у којима је дат детаљан опис активности које су ЈИРЗ-ови истражитељи предузели у погледу проналажења починилаца. У овим документима су спојени истражни подаци који су наведени табеларно у првобитним ЈИРЗ-овим истражним извештајима, обавештајним извештајима, извештајима о

истрази, извештајима службеника и изјавама сведока, који се налазе у истражним списима.

57. Први ЈИРЗ-ов дневник истраге, припојен спису бр. 2003-00059, садржи 50 уноса, почевши од 24. августа 2003. закључно са 26. новембром 2003. године. У прва два уноса описано је како су 24. августа 2003. године, приликом вршења независне истраге, истражитељи претражили кућу у којој су пронашли три фотографије на којима се види група војника ОВК коко држе одсечене главе. У каснијем уносу од 3. новембра 2003. године наведено је да су те три фотографије без одобрења достављене једним новинама и другим медијима у ужој Србији. У уносу од 6. новембра 2003. године стоји да су те новине објавиле фотографије, заједно са информацијом да се одсечене главе на фотографијама односе на петорицу Срба који се „воде као нестали у ЈНЛ-овом случају 2000-000251 и двојицу у ЈНЛ-овом случају 1999-000047“.
58. У првом ЈИРЗ-овом дневнику истраге такође су описане истражне активности које је ЈИРЗ предузео након што су новине објавиле фотографије припадника ОВК који држе одсечене главе српских војника. На пример, у уносу од 13. новембра стоји: „Обављено је поређење фотографија жртава и оне су одштампане у боји да би се провериле разлике између двеју жртава. Глава жртве би могла бити [г. Б. Ц.], али то није потврђено“. У уносу од 14. новембра 2003. године наведено је: „претрага куће обављена у кући [г. Х.]. Истражитељи су се састали са Јединицом за улични криминал [ЈУК] РИЈ-а у Пећи [Регионална истражна јединица] отприлике у 09.00 часова. Конвој је кренуо ка кући осумњиченог. ЈУК је ушао без наношења штете. Током претраге ЈУК-а, чланови породице бити су задржани у једној соби. Обављен је један разговор са мајком осумњиченог [г. Х.]. Осумњичени [г. Х.] и отац [г. У.] нису били у кући. Заплењени су и пописани многи докази, укључујући документа везана за РХ. Докази су донети у канцеларије ЦЈКИ-ја. По повратку у ЦЈКИ [полицијски истражитељ] детаљно је информисао [међународног тужиоца]... Обављена позитивна идентификација [г. Х.] и [г. У.] захваљујући оригиналним фотографијама обојице“. Поред тога, у дневнику је описана форензичка анализа фотографија која је предузета ради позитивне идентификације лица на фотографијама.
59. Спис садржи велики број дописа између УНМИК-ових и српских органа у погледу овог случаја. Наиме, из списка се види да је од 2003. до 2006. године УНМИК тражио и добио од српских органа, укључујући Министарство унутрашњих послова Србије, значајне информације у вези са случајем, као што су изјаве сведока узете од жалилаца и чланова њихових породица, разговори са југословенским официрима и други доказни материјал. На пример, спис садржи изјаве сведока које су дали једна од жалилаца, гђа М. О, и њен супруг, г М. О, као и документ под насловом „Додатни извештај уз изјаву сведока коју је дао [г. М. О.]“, датиран на 15. април 2005. године, припојен предметном спису бр. 2003/00059, у коме су дате додатне информације везане за разговор који је истражитељ УНМИК-овог ЈИРЗ-а обавио са жалиоцем 14. априла 2005. године у ужој Србији.
60. Спис садржи још много других истражних докумената из 2004. и 2005. године. У тим документима су описане даље истражне активности које су предузете у том периоду.

На пример, спис садржи ЈИРЗ-ов „Извештај о анте-мортем истрази“, датиран на 30. март 2005, припојен списима бр. 1999-000047 и 2000-000251 са унакрсном референцом на спис бр. 0316/ИНВ/05. Под насловом Извештаја означеним као „Интервјуисани сведок“ стоји: „[Истражитељ] је позвао сроднике несталих лица [г. Б. Ц, г. Д. Т, г. А. О. и г. Ж, Ф.]. Спис садржи ЦЈКИ-јев документ под насловом „Анализа ЦЈКИ-јевог случаја 2003-00059 од стране [полицијског истражитеља]“, датиран на 20. август 2005. године; у њему су дати описи пет изјава сведока које су истражитељи ЦЈКИ-ја и ЈИРЗ-а сами узели или које су добили у склопу истраге, укључујући и изјаву сведока гђе С. Ц. (жалиоца у случају бр. 13/09), коју су српски органи узели у Београду, јула 2005. године. Спис садржи недатиран документ под насловом „ЈИРЗ-ов индекс субдокумента – сведоци“ припојен спису бр. 2003/00059, у коме је наведен списак 27 изјава сведока које су узели ЈИРЗ-ови истражитељи или српски органи до 2005. године, укључујући и изјаве жалилаца.

61. Истражни спис садржи низ недатираних докумената под називом „Преглед случаја“ припојен спису бр. 2003-00059, од којих сваки садржи детаље о статусу случаја до тренутка када је документ написан. Последњи од ових докумената, састављен 2005. године, пружа сажетак статуса истраге у том тренутку. Под насловом Прегледа означеним као „Позадина случаја“ наводи се:

„Дана 24. августа 2003. године, отприлике у 16.20 часова, контрола Делта обавестила је станицу у Дечанима о инциденту са пуцњавом, који се догодио у селу Прилеп и у коме је дошло до рањавања. Једна патролна јединица и истражна јединица дошле су до места инцидента и речено им је да је осумњичени [г. Х.], који је случајно ранио свог рођака ватреним оружјем током свадбе, након чега је отишао до [РИЈ-а] у Пећи да пријави случај. Истражна јединица у Дечанима и РИЈ отишли су у кућу [г. Х.] да би обавили претрагу и тамо су пронашли... четири различите слике... На тим сликама (једну је потписао [г. Х.]) види се група војника. Један војник (ОВК) држи одсечену главу за косу у једној руци, а у другој руци држи другу одсечену главу за потиљак. На другој фотографији, девет војника позира пред фотоапаратом, док један војник држи одсечену главу. Потпис [г. Х.] налази се на полеђини фотографије... На трећој фотографији, један војник држи белу пластичну кесу или нешто слично, а други војник, са брадом, ставља одсечену главу у кесу. Последња фотографија представља слику [г. Х.] како држи РПГ бацач и циља њиме, а истовремено носи аутоматско оружје и пиштољ.

62. Под насловом Прегледа означеним као „Фаза отмице“ наводи се:

„Истрагом је доказано да одсечене главе потичу из два одвојена ратна инцидента, односно из инцидента који су се догодили 11. априла 1999. године између Призрена и Суве Реке и 19. априла 1999. године у селу Беланице, јужно од Малишева. Прикупили смо изјаве сведока од официра ВЈ и војника који су у уводном делу дали детаљна опажања. Изгледа да нема

сумње у погледу времена и места ових инцидената. Такође смо прибавили копију првобитног војног извештаја из 1999. године о овим инцидентима“.

63. Под насловом Прегледа означеним као „Идентификација жртва“ наводи се да су полиција УНМИК-а или српски надлежни органи узели изјаве сродника жртва на фотографијама и сродници су идентификовали да су одсечене главе припадале г. Б. Ц, г. А. О. и г. Ж. Т. Под насловом Прегледа означеним као „Позиви путем радио везе и преговори“ стоји да је полиција УНМИК-а прикупила „изјаве сведока... [које] све потврђују чињеницу да је после инцидента постојала фаза која снажно указује на то да су жртве тада биле живе“. Затим су у Прегледу описане изјаве десет сведока, од којих су већина бивши југословенски војници који су служили војску у периоду када су жртве отете и то у подручју наводних отмица. У овим изјавама је наведено су, након отмице г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В. 11. априла 1999. године, припадници ОВК ступили у контакт путем радио везе са југословенским командантима и са породицама жртва путем телефона. Један испитани сведок је изјавио да је један од чланова породице који је касније преминуо обавестио једног југословенског пуковника да је г. Ж. Ф. био жив крајем априла 1999. године, пошто је позвао тог члана породице телефоном, али се веза прекинула. Други испитани сведок је дао изјаву да је комби који су г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В. возили пре него што су отети пронађен у Будакову, где је полиција УНМИК-а пронашла обе масовне гробнице, као и доказе о постојању затвора ОВК.
64. Под насловом Прегледа означеним као „Докази против четири осумњичена лица“ наводи се:
- „[Г. Х.] није испитан. Његов отац [г. У.] је испитан и изјавио је да је у питању фотомонтажа. [Г. У.] све време је био главни осумњичени као особа која је држала одсечене главе... Из куће смо конфисковали много слика [г. Х.] са војницима ОВК, као и постере ОВК, које поткрепљују његово учешће као борца у рату“.
65. У Прегледу су затим дате информације везане за г. Х. и остале осумњичене и за статус истраге у погледу сваког од њих. Последња два одељка у Прегледу означена су као „Могућности“ и „Тужилац“. Под насловом Прегледа означеним као „Могућности“ стоји: „Прикупити доказе у случају на оперативан начин креативним приступом. Проналажење додатних осумњичених. Проналажење локације, која се највероватније налази у Албанији, и откривање тела. Проналажење затвора у зони Дукађин“. Под насловом Прегледа означеним као „Тужилац“, наводи се: „Након процене извештаја, молимо вас да дате повратне информације у вези са вашом дозволом за хапшење четири осумњичена лица...“
66. Други ЈИРЗ-ов дневник истраге, припојен спису бр. 2003-00059, садржи 40 уноса, почевши од 9. октобра 2006. закључно са 6. децембром 2006. године. Овај дневник истраге садржи многе уносе у списак који показују да су током тог периода ЈИРЗ-ови истражитељи узели изјаве сведока од бројних особа и предузели друге истражне активности. На пример, у овом дневнику истраге је наведено да је УНМИК-ов ЈИРЗ 3. децембра 2006. године посетио г. Х. и узео његову изјаву.

67. трећи ЈИРЗ-ов дневник истраге, припојен спису бр. 2003-00059, садржи 59 уноса, почевши од 7. децембра 2006. закључно са 10. мајом 2007. године. Он је сличан осталим дневницима истраге у садржи информације о много различитих врста истражних активности које је ЈИРЗ предузео током релевантног временског периода. На пример, у овом дневнику истраге је наведено да је УНМИК-ов међународни тужилац, уз асистенцију ЈИРЗ-ових истражитеља, званично испитао г. Х. 7. децембра 2006. године. Током тог саслушања, г. Х. је дао име другог сведока, г. М, за ког је тврдио да може да пружи ослобађајуће доказе. Дана 9. децембра 2006. године, полиција УНМИК-а се поново састала са г. Х. и затражила од њега да потпише своју изјаву сведока.
68. Истражни спис такође садржи копију ЈИРЗ-овог Извештаја о анализи случаја, датираног на 19. октобар 2007. године, приложеног уз спис број 2000-00068. И Извештају је дат преглед злочина и предузетих истражних радњи. У дну Извештаја додат је руком исписани одељак у коме стоји: „прегледао ЈРЗ. 5. октобра 2008. године. Постоји чврста повезаност између нестанка [г. Б. Ц, г. Д. Т.] и отмице [г. Ж. Ф. и преостале две жртве]. Случај забележен 2003-00059 још увек је под истрагом (Истрага ратних злочина)... Препоручујем, због повезаности са „случајем одсечених глава“ (2003-00059) да се овај случај споји са њим и остави отворен док се чекају нове информације у случају 2003-00059“.
69. Последњи документ у истражном спису је копија недатиране кривичне пријаве, припојене спису бр. 2000-00068, коју је трећи жалилац, гђа О. Л. (предмет бр. 302/09) поднела међународном тужиоцу ОЈТ-а у Призрену против неидентификованих починилаца у погледу отмице г. Д. В. Међутим, овај документ не носи никакав печат нити број којим се потврђује да је ова пријава поднета ОЈТ-у у Призрену.

Б. ЕУЛЕКС-ово разјашњење

70. Као што је горе напоменуто (§ 4), 18. децембра 2009. године, Комисија је затражила од ЕУЛЕКС-а да достави додатне информације у вези са 43 жалбе уложене Комисији. У свом одговору (видети § 4 горе у тексту) од 23. марта 2010. године, службеници ЕУЛЕКС-а су објаснили да су претражили доступне изворе, укључујући списак предмета „пронађених јула 2009. у архиви зграде ПТЦ-а (УНМИК их није званично предао ЕУЛЕКС-у јер нису више „активни“, већ обустављени, прекинути или затворени)“.
71. У истом одговору, ЕУЛЕКС је додао да потрага није била детаљна пошто доступни извори нису пружили информације по питању следећег:
- предметима, кривичним пријавама или информацијама које полиција УНМИК-а уопште није предала тужиоцима УНМИК-а или који никад нису ни доспели до тужилаца УНМИК-а;
  - предмета које је обрађивала полиција УНМИК-а, који су затим предати локалној полицији или тужиоцима, али то није пријављено УНМИК-у нити тужиоцима ЕУЛЕКС-а;

- многих предмета које су обрађивали тужиоци УНМИК-а пре него што је UNMIK-ов ОП формирао централизован регистар предмета 2003. године.

72. Међутим, претрага ЕУЛЕКС-ових списа пружила је информације о само два предмета наведена у захтеву Комисије од 18. децембра 2009. године, од којих се један односи на случај везан за отмицу и убиство г. Ж. Ф. Нису пронађени списи или друге информације у вези са преосталим 41 случајем. ЕУЛЕКС није могао да потврди да ли су „полиција и/или тужиоци УНМИК-а уопште испитали“ случајеве за које нису пронађени списи.

III. ЖАЛБЕ

73. Жалиоци се жале на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи отмицу и убиство г. Б. Ц, г. Ж. Ф, г. А. О. и г. Д. В. У том погледу, Комисија сматра да се жалиоци позивају на кршење процедуралног проширења члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

74. Жалиоци у предметима бр. 13/09, 93/09 и 302/09 такође се жале на душевну бол и патњу, које су наводно проузроковане њима и њиховим породицама овом ситуацијом. У том погледу, они се ослањају на члан 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

75. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.

76. Комисија напомиње да су жртве у овом случају биле припадници југословенских оружаних снага, који су отети и убијени током оружаног сукоба на Косову, у ком случају се примењују принципи међународног хуманитарног права. Међутим, правна надлежност Комисије је ограничена на жалбе које се тичу наводног кршења људских права дефинисаних УНМИК-овом Уредбом бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права. Сходно томе, Комисија не доноси закључке о одговорностима сходно Међународном хуманитарном праву.

77. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног аспекта), Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу

материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при процени процедуралних позитивних обавеза међународне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.

78. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и другог окрутног, нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања, и Конвенцији о правима детета.
79. Комисија такође напомиње да према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12, Комисија „проучава жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност ни за какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалилац жали на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
80. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 78). У конкретним случајевима убиства и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убиства и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЈП.
81. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над жалбама које се односе на наводна кршења људских права „до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано

кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЉП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009. године, §§ 147–149; ЕСЉП, *Кинар против Турске* [ВВ] бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001. године, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

2. Поднесци страна

82. Жалиоци се жале, у суштини, на повреду права која се односи на изостанак адекватне кривичне истраге у вези са отмицом и убиством г. Б. Ц, г. Ж. Ф, г. А. О. и г. Д. В.

Примедбе СПГС-а на меритум жалби везаних за г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В.

83. У својим примедбама на меритум ових жалби, СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК имао одговорност да спроведе ефикасну истрагу отмице и убиства г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В, у складу с општом обавезом обезбеђивања ефикасне примене домаћих закона којима се штити право на живот, која му је прописана Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН-а (из 1999. године) (видети § 19 горе у тексту) и накнадно дефинисана Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 *о овлашћењима Привремене управе на Косову* и касније Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 *о закону примењивом на Косову* и чланом 2 ЕКЉП.

84. У том погледу, СПГС наглашава да ова обавеза произилази из процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП-а у погледу спровођења ефикасне истраге, у случају када смрт настане под сумњивим околностима које се не приписују државним агентима. Он тврди да, генерално, при разматрању тога да ли је УНМИК испунио своје процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП, Комисија мора узети у разматрање посебне околности на Косову у то време.

85. СПГС сматра да је таква обавеза двострука, укључујући обавезу да се истрагом утврди судбина и/или локација умрле особе и обавезу спровођења истраге којом ће моћи да се утврди да ли је смрт проузрокована незаконито, а која ће, такође, довести до идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и/или смрт несталога лица.

86. СПГС додаје да је априла 1999. године „током трајања НАТО интервенције, безбедносна ситуација била веома напета, како за косовске Албанце, тако и за косовске Србе на територији Косова“.

87. СПГС тврди да је у својој судској пракси по питању члана 2, Европски суд за људска права навео да треба узети у обзир потешкоће настале након сукоба и проблеме који су ограничавали истражне органе у истрази оваквих случајева. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 15. фебруара 2011. године коју је Европски суд донео по предмету *Палић против Босне и Херцеговине*, у којој је, у ставу 70, наведено следеће:

„Суд узима у обзир комплексну ситуацију у Босни и Херцеговини, нарочито у првих десет година након рата. У таквој послератној ситуацији, оно што представља немогућ и/или несразмеран терет мора да се мери врло конкретним чињеницама и контекстом. С тим у вези, Суд напомиње да је више од 100.000 људи убијено, скоро 30.000 људи је нестало, а више од два милиона људи је расељено током рата у Босни и Херцеговини. Избор је неизбежно морао да се направи у смислу послератних приоритета и ресурса [...]“.

88. Са становишта СПГС-а, у периоду након сукоба на Косову, УНМИК се суочио са ситуацијом сличном оној у Босни. Многи људи за које се није знало где се налазе отети су, убијени и сахрањени у необележеним гробовима на територији Косова или ван ње, што је умногоме отежало проналажење и повратак њихових посмртних остатака.
89. СПГС објашњава да је у јуну 2002. године УНМИК формирао КНЛСМ, који је у оквиру свог мандата требало да утврди судбину несталих лица; међутим, он се суочио са многим изазовима на почетку свог рада због претходно урађеног, углавном од стране актера независних од УНМИК-а. Конкретно, СПГС наводи да је сакупљање доказа о ратним злочинима почело са доласком НАТО-а 1999. године, са независним тимовима из неколико земаља који су функционисали под слабом координацијом МКТЈ-а. Недостатак стандардних радних процедура или централизације довео је до проблема са доказима прикупљеним у овој фази. Године 2000, МКТЈ је спровео велику, централизовану, форензичку операцију у ораховачкој мртвачници, где је применио стандардне радне процедуре за све форензичке тимове осим британског, који је функционисао независно у Приштини. СПГС наводи да су, у покушају да покажу да су злочини били систематски и широко распрострањени; тимови МКТЈ-а обављали обдукције на што је више тела могуће, вршећи идентификацију у малој мери или је уопште нису вршили; штавише, неидентификована тела која су ексхумирана 1999. године поново су сахрањена на локацијама које још увек нису познате КНЛСМ-у. Након што је МКТЈ окончао своје ангажовање 2000. године, ЈНЛ полиције УНМИК-а наставио је истраге несталих лица у мањем обиму, „ex-officio, без икакве шире стратегије у погледу подизања оптужнице“. Услед тога, прикупљен је велики број неструктурисаних информација. СПГС наводи да је, узевши у обзир горе описане потешкоће, процес „успостављања система који је у стању да се бави нестанцима и другим озбиљним повредама међународног хуманитарног права разумљиво био постепен у контексту Косова и то начело се огледа у предмету *Палић*, поменутом горе у тексту“. СПГС закључује да се овај поступак ослањао на одређени број актера, а не само на УНМИК, на пример МКНЈ, МКЦК и локалне организације за нестала лица.
90. СПГС даље тврди да је од фундаменталног значаја за спровођење ефикасних истрага професионална, добро обучена и добро опремљена полиција и да таква полиција није постојала на Косову након сукоба. У том полицијском вакууму након завршетка сукоба, УНМИК је морао да испочетка изгради нову Косовску полицијску службу, што представља један дуготрајан и изазован задатак који, према наводу СПГС-а, још увек траје. СПГС такође наводи да се полиција УНМИК-а суочила са бројним изазовима током вршења функција спровођења закона, које јој је постепено преносио КФОР у

периоду 1999-2000. године. Он се, у том погледу, осврће на Годишњи извештај полиције УНМИК-а за 2000. годину, у коме је ситуација описана на следећи начин:

„Полиција УНМИК-а је морала да ради у послератном окружењу у ком је затекла беживотна тела и опљачкане и спаљене куће. Етничко насиље је избијало у виду илегалних исељавања, принудних одузимања имовине, спаљивања кућа и физичког насиља над заједницама широм Косова. Бес и тензија су били јако изражени међу свим етничким групама, а појачавали су их извештаји о несталим и умрлим особама. За полицију УНМИК-а је постао императив да успостави ред и да брзо изгради оквир за упис и истрагу злочина.

Све ово је морало да се уради уз ограничене физичке и људске ресурсе. Пошто је ово била прва извршна мисија у историји УН-а, било је неопходно да се на терену разраде концепт, планирање и спровођење. Због 20 различитих националности које су учествовале на почетку, полицијским руководиоцима је представљало изазован задатак да установе заједничку праксу за постизање оптималних резултата у једном високо ризичном окружењу“.

91. СПГС наводи да су припадници међународне полиције УНМИК-а морали да се прилагоде спровођењу истрага на иностраној територији и у иностраној земљи, са ограниченом подршком Косовске полиције која је још увек била у развоју. Он даље наводи да су ови истражитељи често наилазили на ситуације где појединци који су поседовали релевантне информације о локацији и судбини несталих лица нису желели да открију такве информације. Према наводима СПГС-а, „поменута ограничења су спречила институцију каква је полиција УНМИК-а да спроведе све истраге на начин [...] који се јавља, или који се бар очекује, у државама са боље успостављеним институцијама и без прилива предмета ове природе повезаних са ситуацијом након сукоба“.
92. Што се тиче конкретног случаја везаног за г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В, у погледу првог аспекта обавезе везане за процедурални елемент члана 2 ЕКЉП, СПГС тврди да „као што се види у списима КНЈСМ-а, гробница је испитивана септембра 2009. и откривени су посмртни остаци неколико особа... Одмах након проналажења посмртних остатака, обављене су обдукције, путем којих су идентификовани посмртни остаци г. Б. Ц, г. З. Ф и г. Д. В. То је учињено на основу *анте-мортем* података који су раније прикупљени од чланова породица несталих лица и подударних узорака ДНК узетих од чланова породица. Посмртни остаци три (3) жртве потом су предати њиховим породицама децембра 2009. и фебруара 2010. године“.
93. СПГС такође наводи да се „јасно види да институције УНМИК-а које се баве несталим лицима, нажалост, нису успеле да пронађу посмртне остатке г. Б. Ц, г. З. Ф. и г. Д. В. до септембра 2009. године, када је ЕУЛЕКС већ преузео одговорности УНМИК-а у области владавине права и правосуђа. Разлог томе није изостанак истражних радњи УНМИК-а, већ чињеница да је гробница откривена тек септембра 2009. године“.

94. Он тврди да „иако УНМИК током свог ангажовања није имао успеха у погледу проналажења и идентификације посмртних остатака [г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В.], може се претпоставити да су полиција УНМИК-а и УНМИК-ов КНЛСМ стално активно учествовали у покушајима да се идентификују [жртве], кад год је била испитана нека гробница и када су обављане обдукције. Стога, у одсуству информација које би указивале на супротно, УНМИК тврди да није постојало кршење члана 2 ЕКЈП које се може приписати УНМИК-у“.
95. У погледу истраге усмерене ка идентификацији и извођењу пред лице правде особа одговорних за отмицу и убиство г. Б. Ц, СПГС наводи да „прибављени списи јасно показују да је УНМИК спровео опсежне истражне активности 2000, 2003. године и у периоду 2005–2007. Узимајући у обзир конкретну ситуацију на Косову након сукоба и реалне околности истражних радњи УНМИК-а, жалба [гђе С. Ц.] стога је неоснована јер је УНМИК заиста спровео ефикасну истрагу нестанка жртве“.
96. У погледу истраге усмерене ка идентификацији и извођењу пред лице правде лица одговорних за отмицу и убиство г. Ж. Ф. и г. Д. В, СПГС тврди да је њихове предмете „уписала Јединица за нестала лица 1999. односно 2000. године. Из списка се затим види размак од пет (5) година, до марта 2005, када је завршен Извештај о истрази. Од тада су предмети били на чекању, али неактивни, вероватно због недостатка даљих трагова или потенцијалних сведока, све до септембра 2009. године, када је откривена гробница, а посмртни остаци послати на обдукцију“.
97. Он такође напомиње да „имајући у виду нејасне и непознате околности нестанка горенаведених лица, а посебно узимајући у обзир да нису могли бити идентификовани сведоци који би могли расветлити инцидент и/или могуће починиоце, УНМИК тврди да полиција УНМИК-а није могла да започне ваљану истрагу по овим предметима. Нису били доступни прави трагови ни информације које би могле пружити доказ о околностима нестанка. Све особе су путовале у истом возилу и отете су истовремено, при чему за њима није остао никакав траг. УНМИК стога тврди да је полиција УНМИК-а истрајно улагала максималан напор да истражи ове случајеве, али она није успела да изведе починиоце пред лице правде услед околности нестанка и чињенице да нису били доступни ни сведоци ни трагови, а ни остале информације. Из тог разлога, није постојало кршење члана 2 ЕКЈП.“

Примедбе СПГС-а на меритум жалби везаних за г. А. О.

98. У својим примедбама на меритум жалбе, СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК имао одговорност да спроведе ефикасну истрагу отмице и убиства г. А. О, у складу с општом обавезом обезбеђивања ефикасне примене домаћих закона којима се штити право на живот, која му је прописана Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН-а (из 1999. године) (видети §19 горе у тексту) и накнадно дефинисана Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 *о овлашћењима Привремене управе на Косову* и касније Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 *о закону применљивом на Косову* и чланом 2 ЕКЈП.

99. Што се тиче одговорности УНМИК-а која произилази из процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП, а која се односи на спровођење ефикасне истраге отмице и убиства г. А. О, СПГС износи сличан аргумент као онај који је изнео у вези са отмицама и убиствима г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В. Наиме, он тврди да треба узети у обзир ситуацију са којом се УНМИК суочио у својој почетној фази управљања полицијом, тужилаштвом и правосуђем на Косову (видети §§ 84–91 горе у тексту).
100. У вези са конкретним случајем у погледу г. А. О, што се тиче првог аспекта обавезе која се односи на процедурални елемент члана 2 ЕКЉП, СПГС тврди да је „очигледно да је полиција УНМИК-а заиста покренула и спровела истрагу у вези са проналажењем [г. А. О.] и та истрага је довела до проналажења посмртних остатака [г. А. О.] 4. децембра 2006. године, који су предати породици 6. јула 2007. године“.
101. СПГС даје пуну процену различитих активности које су предузели УНМИК-ов ЈНЛ и КНЛСМ, укључујући детаљан опис свих активности, за сваку годину, које је полиција УНМИК-а предузела у периоду од 2002. до 2007. године. СПГС такође описује два покушаја ексхумације од стране КНЛСМ-а, један 26. септембра 2002, који је био неуспешан, и други 4. децембра 2006. године, који је довео до откривања комплетних скелетних остатака двеју особа, од којих су једни скелетни остаци, како је касније тврђено, били посмртни остаци г. А. О.
102. У погледу истраге усмерене ка идентификацији и извођењу пред лице правде особа одговорних за отмицу и убиство г. А. О, СПГС је доставио детаљан опис, за сваку годину у периоду од 2003. до 2007. године, у коме су наведени детаљи везани за многе истражне активности које је полиција УНМИК-а предузела како би остварила тај циљ. Он такође наводи да „нажалост, идентитет починилаца незаконитог убиства није утврђен до тренутка када је досије предат ЕУЛЕКС-у. Оно што је релевантно, као што је изнад наведено, полиција УНМИК-а уложила је значајне и далекосежне истражне напоре у складу са процедуралним захтевима сходно члану 2 како би утврдила локацију и судбину [г. А. О], укључујући: [с]арадњу са српским властима како би се идентификовале жртве и осумњичени на фотографијама; [з]ахтевање и прибављање форензичке анализе доказа и мишљења вештака; [с]провођење детаљног праћења осумњичених; [з]ахтевање информација од других међународних и невладиних извора; [о]бављање две ексхумације; [п]одробно истраживање војних инцидената у време када је нестало [г. А. О.]; [к]онтактирање бивших војних команданата; и [о]бављање на десетине разговора са сведоцима“.
103. СПГС тврди да се „у светлу горенаведеног, претпоставља да је, имајући у виду све околности конкретног случаја... полиција УНМИК-а уложила значајне и опсежне истражне напоре. Он даље тврди да ови истражни напори испуњавају процедуралне захтеве сходно члану 2 ЕКЉП у погледу утврђивања локације г. А. О. и идентификације починилаца, као и њиховог извођења пред лице правде“. СПГС закључује да „УНМИК тврди да није постојало кршење члана 2 ЕКЉП у погледу навода садржаних у жалби“.

3. Процена Комисије

104. Комисија сматра да се жалиоци позивају на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП), јер полиција УНМИК-а није спровела ефикасну истрагу у вези са отмицом и убиством г. Б. Ц, г. Ж. Ф, г. А. О. и г. Д. В.

а) Подношење релевантних списа

105. На захтев Комисије, СПГС је 16. септембра 2011. године доставио копије докумената везаних за истраге у погледу г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В. које је УНМИК успео да добије. СПГС је такође напоменуо да постоји могућност постојања додатних информација које нису садржане у постојећој документацији, али није доставио додатне детаље. Дана 6. новембра 2014. године, УНМИК је потврдио да су Комисији достављени сви релевантни документи па се тако достављање може сматрати завршеним (видети § 13 горе у тексту).

106. Поред тога, на захтев Комисије, СПГС је 22. августа 2013. године доставио копије докумената везаних за истраге у погледу г. А. О. које је УНМИК успео да добије. Дана 2. априла 2015. године, УНМИК је потврдио Комисији да се достављање може сматрати завршеним (видети § 16 горе у тексту).

107. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да достави било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује достављање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да достави информације које има, без одговарајућег објашњења“ (видети предмет *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).

108. Комисија такође напомиње да је правилно вођење истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове предаје, кључно за наставак тих истрага и пропуст да се то учини могао би стога сâм по себи покренути питања сходно члану 2 (видети случај *Булатовић*, бр. 166/09, мишљење Саветодавне комисије за људска права [ХРАП] од 13. новембра 2014. године, § 62).

109. Комисија нема разлога да сумња да је УНМИК уложио све напоре како би добио релевантне истражне списе. Међутим, Комисија напомиње да УНМИК није доставио никакво објашњење због чега би документација могла бити непотпуна нити о томе који делови могу бити непотпуни.

110. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој

доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).

b) Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2

111. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права, макар од случаја Интерамеричког суда за људска права *Веласкез-Родригез* (видети предмет *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда Интерамеричког суда за људска права (ИАСЉП) од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). Комисија такође напомиње да је КЉП навео да позитивна обавеза спровођења истраге проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност личности), тумачено заједно са чланом 2 (3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП-а (видети Комитет за људска права Уједињених нација (КЉП), Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13; видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ал-Авани против Либијске Арапске Демахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (Документ УН-а А/Res/47/133, 18. децембар 1992) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних, арбитарних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције о заштити свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.
112. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Макен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995. године, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998. године, § 86, Извештаји 1998-I; видети такође ЕСЉП, *Јасинскис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010. године, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191).
113. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и*

остали против Турске, наведен у § 81 изнад у тексту, при § 136, ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, бр. 10865/09, 45886/07 и 32431/08, пресуда од 17. септембра 2014. године, § 317).

114. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне пријаве или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310; видети такође ЕСЈП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210; ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 321).
115. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу и пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 81; при § 191; видети такође ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти или одговорна особа или особе ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, при § 312 и ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).
116. Конкретно, закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен у § 112, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависе од околности конкретног случаја. Оне се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009. године, § 105). Истовремено, надлежни органи морају увек озбиљно да покушају да открију шта се догодило и не би требало да се ослањају на исхитрене или неосноване закључке да би затворили истрагу (видети ЕСЈП [ВВ], *Ел-Масри против „Бивше Југословенске Републике Македоније“*, бр. 39630/09, пресуда од 13 децембра 2012, § 183; ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен у § 113 изнад, при § 322).

117. У том контексту се подразумевају услов ажурности и разумне експедитивности. Чак и у ситуацијама када можда постоје препреке или потешкоће које спречавају напредак истраге у одређеној ситуацији, брза реакција надлежних органа је од кључног значаја за одржавање поверења јавности у њих у погледу поштовања владавине права и спречавања тајних завера и толерисања незаконитих радњи (видети случај *Пол и Одри Едвардс против Уједињеног Краљевства*, предмет бр. 46477/99, пресуда ЕСЉП од 14. марта 2002, § 72, ЕСЉП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 113, при § 323).
118. Посебно у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЉП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 115 изнад, при § 46; у истом смислу, случај ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 81, § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр.). 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталог лица и, генерално, остаје обавеза да се објасне нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЉП наведен изнад, у § 46; у истом смислу ЕСЉП [ВВ], предмет *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад, у § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЉП наведен изнад, § 64).
119. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, најближи сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети случај ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен у § 114 изнад, при §§ 311-314; ЕСЉП, *Исајева против Русије*, наведен у § 114 изнад, при §§ 211–214 и случајеве наведене у њему; ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011, § 167, ЕКЉП 2011; ЕСЉП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 113, при § 324).
120. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, чиме се задовољава право на истину, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна шта се догодило (ЕСЉП, *Ел-Масри против „Бивше Југословенске Републике Македоније“*, наведен изнад у § 116, § 191; ЕСЉП, *Ал-Нашири против Пољске*, бр. 28761/11, пресуда од 24. јула 2014, §§ 495–496). Органи Уједињених нација су такође

уверени у значај права на истину. Према речима Генералног секретара Уједињених нација, „право на истину подразумева свест о потпуној и комплетној истини о повредама права и догађајима који су се одиграли, карактеристичним околностима везаним за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица... то такође подразумева право да се пронађе жртва и сазна њена судбина“ (видети Извештај Генералног секретара УН-а, Нестала лица, Документ УН-а А/67/267, 8. август 2012, § 5; видети такође КЈП, *Шедко и Бондаренко против Белорусије*, Обавештење бр. 886/1999, разматрања од 3. априла 2003. године, § 10.2, СГПП/Ц/77/Д/886/1999; КЈП, *Меријам Филипе, Аугусте и Томас Санкара против Буркине Фасо*, Обавештење бр. 1159/2003, разматрања од 8. марта 2006, § 10.2, СГПП/Ц/86/Д/1159/2003; Комитет УН-а за људска права, Резолуције 9/11 и 12/12: Право на истину, 24. септембар 2008. и 12. октобар 2009. године; Преамбула и члан 24 став 2 Конвенције о заштити свих људи од принудног нестанка, наведено у § 111 изнад; видети такође Извештај Специјалног извештача о унапређењу и заштити људских права и фундаменталних слобода током борбе против тероризма, г. Бена Емерсона, *Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних органа за тешка и систематска кршења људских права почињена у контексту иницијатива за борбу државе против тероризма*, документ УН-а, А/КЈП/22/52, 1. март 2013, § 23–26).

с) Применљивост члана 2 на контекст Косова

121. Комисија је свесна чињенице да је до отмица г. Б. Ц, г. Ж. Ф, г. А. О. и г. Д. В. дошло мало пре распоређивања УНМИК-а на Косову, током оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.
122. СПГС, са своје стране не оспорава чињеницу да је УНМИК имао обавезу да истражи овај случај сходно члану 2 ЕКЈП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које припадају контексту Косова и распоређивању УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у обзир приликом процене тога да ли је ова истрага у складу са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.
123. Комисија сматра да ова ситуација покреће два кључна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.
124. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЈП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за

смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).

125. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на ситуације након сукоба, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 115 и ЕСЉП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011. године). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „различите безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 119, при § 164; видети такође ЕСЉП, *Гулеч против Турске*, пресуда од 27. јула 1998. године, § 81, Извештаји 1998-IV; ЕСЉП, *Ерги против Турске*, пресуда од 28. јула 1998. године, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; ЕСЉП *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 114, при §§ 85–90, 309–320 и 326–330; ЕСЉП *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 114, при §§ 180 и 210; ЕСЉП, *Канлибаш против Турске*, бр. 32444/96, пресуда од 8. децембра 2005. године, §§ 39–51).
126. Суд је признао да „када до смрти коју треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и [...] конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при §164; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да „обавеза сходно члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у условима нарушене безбедности, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот“ (видети, између много осталих примера, ЕСЉП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 112 изнад, при §§ 86-92; ЕСЉП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82–85; *Танрикулу против Турске*, ЕСЉП [ВВ], бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101–110, ЕКЉП 1999-IV; ЕСЉП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156–166; ЕСЉП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у §§ 215-224; ЕСЉП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).
127. Слично томе, КЉП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЉП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 110, при § 1; КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЉП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу

да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЉП, Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).

128. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут приписивања свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје предмета међу различитим службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Р. Р. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда од 4. децембра 2012. године, §§ 28–32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЉП [ВВ], *Саргсијан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011. године, § 145; и ЕСЉП [ВВ], *Чирагов и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011. године, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када је Генерални секретар УН-а описао полицију и правосудни систем на Косову као системе који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ (видети § 25 изнад).
129. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасних истрага *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЉП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања да ли ефикасност истраге испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.
130. На крају, као одговор на примедбу СПГС-а да се члан 2 мора тумачити тако да се њиме не поставља немогућ или несразмеран терет на надлежне органе, било у контексту полицијских активности или у контексту приоритета и средстава, Комисија узима у обзир да је Европски суд установио да се управо конкретним чињеницама и контекстима мора мерити шта заправо представља немогућ и/или несразмеран терет (видети ЕСЉП, случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 115, при § 70; ЕСЉП, *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, бр. 32457/04, пресуда од 27. новембра 2007. године, § 62).

d) Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету

131. СПГС наводи да је спроведена ефикасна истрага отмице и убиства г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В; међутим, испраћени трагови нису довели до идентификације починилаца и њиховог извођења пред лице правде. СПГС такође наводи да је истрага временом довела до проналажења и идентификације посмртних остатака г. Б. Ц, г. Ж. Ф, г. А. О. и г. Д. В, а да су узроци њихове смрти утврђени обдукцијом.
132. Комисија констатује да су истраге о отмици и убиствима жртава покренуте различитих датума, на основу времена када је ЈНЛ отворио њихове случајеве. У погледу г. Б. Ц. и г. Д. В, истрага је покренута неког дана у току 1999. године (видети § 44 изнад); у погледу г. А. О. и г. Ж. Ф, свака истрага је покренута неког дана око 2000. године (видети, § 45 односно § 51 изнад). Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 81 горе у тексту), Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЈП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (ЕСЈП, Палић против Босне и Херцеговине, наведен изнад у § 115, при § 70). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области управљања правосуђем, што укључује и ову истрагу (видети § 27 горе и § 146 доле у тексту).
133. Комисија напомиње да је истрага отмице г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В. покренута у року од годину дана и, у току тог периода, надлежни органи су предузели неке истражне радње. На пример, неког датума 1999. године, отворен је досије у погледу несталог лица у вези са г. Б. Ц. и г. Д. В, а од чланова породица су, ради идентификације, прикупљени анте-мортем подаци (видети § 46 изнад). Поред тога, 20. фебруара 2000. године, ЈНЛ је послао захтев свим регионалним командантима полиције УНМИК-а како би прикупио информације о отмици (видети § 44 изнад). Што се тиче истраге отмице г. Ж. Ф, Комисија констатује да је досије у погледу несталог лица отворен у вези са њим 2000. године, а од чланова његове породице су, ради идентификације, прикупљени анте-мортем подаци. Када је реч о истрази отмице г. А. О, Комисија констатује да је досије у погледу несталог лица отворен у вези са њим 2000. године, а од чланова његове породице су, ради идентификације, прикупљени анте-мортем подаци (видети § 51 изнад).
134. Комисија напомиње да се из истражног списка види да је ЈНЛ обавио велики број истражних радњи у вези са случајем г. Б. Ц. и г. Д. В. током временског периода од 22. фебруара 2000. до 10. октобра 2001, које су наведене у првом Извештају о наставку случаја. ЈНЛ је такође обавио истражне радње у вези са случајем г. Ж. Ф. током временског периода од 28. марта 2000. до 11. октобра 2001, које су наведене у другом, трећем и четвртном Извештају о наставку случаја (видети § 45 горе). Комисија такође наводи да се из истражног списка види да је полиција УНМИК-а предузела неке истражне активности у вези са случајем г. А. О. током 2002. године; конкретно,

КНЈСМ је ексхумирао једну гробницу у потрази за посмртним остацима г. А. О, али их није пронашао на тој локацији (видети §§ 52–53 изнад).

135. Комисија констатује да већина истражних активности евидентираних у спису почиње 2003. године, након што су пронађене фотографије на којима се види група војника ОВК како држи одсечене главе, од којих су две, како је касније утврђено, биле главе г. Б. Ц. и г. А. О. (видети § 40 изнад). Изгледа да су, у тој фази, истраге у погледу све четири жртве биле спојене у једну велику истрагу. Први ЈИРЗ-ов дневник истраге садржи 50 уноса, почевши од 24. августа 2003. закључно са 26. новембром 2003. године, при чему се сваки унос односи на истражну активност која је предузета у току тог периода. У дневнику истраге су наведени бројни разговори са сведоцима, претреси и заплене доказа које је полиција УНМИК-а обавила у периоду између 24. августа 2003. и 26. новембра 2003. године (видети § 58 изнад). Комисија сматра да је јасно да се интензитет истраге појачао после августа 2003. године, када су фотографије пронађене (и накнадно објављене у српским медијима). Комисија се пита да ли би полиција УНМИК била успешнија у истрази да је предузела исту количину истражних активности од самог почетка уместо што је чекала до 2003. године.
136. Комисија такође напомиње да, поред истражних активности у периоду 1999-2003 који су горе описане, спис садржи бројне друге истражне документе из 2004. и 2005. године. У тим документима су описане даље истражне активности које су предузете у том периоду, укључујући: контактирање сродника г. Б. Ц, г. Д. В, г. А. О. и г. Ж. Ф. од стране полиције УНМИК-а (видети § 60 изнад) и сарадњу са српским властима у више наврата како би се узеле изјаве сведока од бивших југословенских официра који су били на дужности у време отмица жртава (видети §§ 63–65 изнад).
137. У погледу периода под надлежношћу Комисије, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија констатује да спис показује да се током овог периода наставило са предузимањем значајне количине истражних активности. Спис садржи ЦЈКИ-јев документ под насловом „Анализа ЦЈКИ-јевог случаја 2003-00059 од стране [полицијског истражитеља]“, датиран на 20. август 2005. године, у коме су дати описи пет изјава сведока које су истражитељи ЦЈКИ-ја узели у склопу истраге. Оне укључују изјаву сведока гђе С. Ц. (жалиоца у случају бр. 13/09), која је прибављена у Београду, јула 2005. године (видети § 60 изнад). Спис такође садржи недатиран документ под насловом „ЈИРЗ-ов индекс субдокумента – сведоци“ припојен спису бр. 2003/00059, у коме је наведен списак 27 изјава сведока које су до краја 2005. године прикупили ЈИРЗ-ови истражитељи, а које су узели или они сами или српски органи (видети § 60 изнад). Слично томе, други и трећи дневник истраге у спису садрже укупно 99 уноса, при чему је у сваком уносу наведена истражна активност коју је полиција УНМИК-а предузела у периодима од 9. октобра 2006. до 6. децембра 2006, и од 7. децембра 2006. до 10. маја 2007. године (видети §§ 66–67 изнад). Ове активности укључују бројне разговоре обављене са сведоцима и друге начине прикупљања доказа, као састанке између међународног тужиоца УНМИК-а и полиције УНМИК-а у вези са статусом истраге.

138. Што се тиче проналажења локације или утврђивања судбине г. Б. Ц, г. Ж. Ф, г. А. О. и г. Д. В, Комисија констатује да је УНМИК уложио значајне истражне напоре у том погледу. У том смислу, у вези са проналажењем, идентификацијом и предајом посмртних остатака г. А. О, Комисија напомиње да спис показује да је КНЛСМ 18. јуна 2007. године издао потврду о идентификацији и смртовницу у погледу г. А. О, а 6. јула 2007. године, КНЛСМ је предао његове посмртне остатке његовој породици (видети § 55 изнад). Иако се ово, само по себи, мора сматрати успехом, Комисија подсећа да се процедурална обавеза сходно члану 2 није завршила проналажењем, идентификацијом и накнадном предајом посмртних остатака г. А. О, пошто починиоци његове отмице и убиства нису били идентификовани.
139. Што се тиче проналажења локације и утврђивања судбине г. Б. Ц, г. Ж. Ф, и г. Д. В, Комисија констатује да, иако је УНМИК обавио значајну количину активности у том погледу од 1999. па надаље, тек су септембра 2009, након што је УНМИК предао све своје кривичне предмете ЕУЛЕКС-у (видети § 28 изнад), у гробници под називом „Клечка“, у општини Липљан, откривени скелетни остаци пет особа који су припадали петорици југословенских војника отетих 11. априла 1999. године. Касније су, путем анализе ДНК, ти посмртни остаци идентификовани као посмртни остаци, између осталих, г. Б. Ц, г. Д. В. и г. Ж. Ф. (видети § 35 изнад). Услед тога, Комисија констатује да, иако се проналажење и идентификација посмртних остатака г. Б. Ц, г. Д. В. и г. Ж. Ф. морају сматрати достигнућем, у складу са процедуралним захтевима члана 2 ЕКЈП, до овог проналажења је дошло ван надлежности Комисије и ван одговорности УНМИК-а.
140. Поред тога, Комисија је већ навела да је УНМИК, пошто лица одговорна за злочин нису била пронађена, имао обавезу да користи средства која су му на располагању како би редовно пратио напредак истраге како би проверио да није нека нова чињеница изашла на видело и како би обавестио сроднике жртве у вези са било каквим могућим новим траговима у истрази (видети 119 изнад). Комисија констатује да спис показује да је полиција УНМИК-а сачинила ЈИРЗ-ов Извештај о анализи случаја октобра 2007. године. ЈИРЗ је поново, 2008. године, прегледао спис и утврдио да треба да остане отворен (видети § 69 изнад). Тако је, иако није било никаквих нових развоја догађаја, случај држан под ревизијом.
141. Имајући у виду све истражне радње које је предузела полиција УНМИК-а (видети §§ 132–137 изнад), Комисија сматра да истрага у довољној мери испуњава стандарде ажурности и темељности прописане чланом 2 ЕКЈП.
142. Што се тиче јавног надзора, Комисија напомиње да је полиција УНМИК-а комуницирала са жалиоцима у више наврата, као у случају када је ЈНЛ прикупио анте-мортем податке 1999. године у погледу г. Б. Ц, г. Д. В, 2000. године у погледу г. А. О. и 2000. године у погледу г. Ж. Ф. (видети § 46 изнад) и у периоду од 2003. до 2006. године, када је полиција УНМИК-а узела бројне изјаве сведока од жалилаца и других сродника жртава (видети § 60 изнад). Комисија констатује да спис не садржи никакве доказе да је полиција УНМИК-а комуницирала са жалиоцима 2007. или 2008. године, изузев предаје посмртних остатака г. А. О. његовој породици 6. јула 2007. И поред

тога, Комисија је мишљења да је полиција УНМИК-а у довољној мери контактирала са жалиоцима у овом случају да се не може сматрати да су подносиоци пријава били искључени из процеса истраге у степену који би представљао кршење минималног стандарда члана 2. Стога, иако Комисија сматра да је могло доћи до даљих контаката са породицима, она је мишљења да истрага испуњава стандард јавног надзора како то налаже члан 2 ЕКЈП (ЕСЈП [ВВ], *Мустафа Тунч и Фецире Тунч против Турске*, бр. 24014/05, пресуда од 14. априла 2005. године, §§ 210–216).

143. Под овим околностима, Комисија може да прихвати тврдњу СПГС-а да је полиција УНМИК-а уложила значајне и далекосежне истражне напоре у складу са процедуралним захтевима сходно члану 2 како би утврдила локацију и судбину жртва укључујући: „[с]арадњу са српским властима како би се идентификовале жртве и осумњичени на фотографијама; [з]ахтевање и прибављање форензичке анализе доказа и мишљења вештака... [з]ахтевање информација од других међународних и невладиних извора; [о]бављање две ексхумације; [п]одробно истраживање војних инцидената у време када су [жртве] нестале; [к]онтактирање бивших војних команданата; и [о]бављање на десетине разговора са сведоцима“ (видети § 102 изнад). Комисија напомиње да се из списка види да су УНМИК-ови међународни тужиоци играли саставну улогу у праћењу истражних трагова.

144. Све у свему, Комисија сматра да велики обим активности предузетих од стране полиције УНМИК-а, посебно у периоду у оквиру надлежности Комисије, има својства ефикасне истраге.

145. У том погледу, Комисија закључује да, под овим околностима, није било кршења процедуралног проширења члана 2 ЕКЈП.

146. Комисија жали што ова истрага није успела да доведе до кривичног гоњења починилаца отмице и убиства г. Б. Ц, г. Д. В, г. А. О. и г. Ж. Ф, пре него што случај је предат ЕУЛЕКС-у. Међутим, Комисија је обавештена да је истрага и даље отворена и да је спроводе надлежни органи ЕУЛЕКС-а. Комисија стога очекује да ће ЕУЛЕКС тежити томе да, уз сва средства која су му доступна у односу на косовске надлежне органе, настави случај у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, тако да околности везане за отмицу и убиство г. Б. Ц, г. Д. В, г. А. О. и г. Ж. Ф. буду утврђене и да потенцијални починиоци буду изведени пред лице правде. Комисија такође очекује да ЕУЛЕКС обавести жалиоце и/или друге сроднике о таквом поступку и да им достави релевантне документе, ако је потребно.

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЈП

147. Жалиоци наводе да су изостанак информација и неизвесност у вези са отмицом и убиством г. Б. Ц, г. Ж. Ф. и г. Д. В. изазвали душевну бол њима и њиховим породицама. У том погледу, Комисија сматра да се жалиоци позивају на члан 3 ЕКЈП којим се забрањује нечовечно и понижавајуће поступање.

1. Опсег разматрања Комисије

148. Комисија ће размотрити наводе сходно члану 3 ЕКЉП, примењујући исти опсег разматрања који је предвиђен чланом 2 (видети §§ 75–81 изнад).

149. Комисија подсећа да је Европски суд за људска права закључио у много наврата да ситуација принудног нестанка покреће повреду члана 3 у погледу блиских сродника жртве. Суд наглашава да, у вези са чланом 3, „суштина те повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице ‘нестао’, већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. ЕСЉП [ВВ], *Чакићи против Турске*, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, ЕКЉП, 1999-IV; ЕСЉП [ВВ], *Кипар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, ЕКЉП, 2001-IV; ЕСЉП, *Орхан против Турске*, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 126, при § 139; ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 115, при § 74; ЕСЉП, *Алмату Исраилова против Русије*, бр. 15438/05, пресуда од 14. марта 2013, § 69; видети такође ХРАП, *Здравковић*, бр. 46/08, одлука од 17. априла 2009, § 41). „Сродник може тврдити да је жртва понашања надлежних органа посебно у погледу тих реакција и ставова“ (видети, између осталог, случај *Ер и остали против Турске*, бр. предмета 23016/04, пресуда ЕСЉП од 31. јула 2012, § 94).

150. На крају, када се ради о душевној патњи изазваној реакцијама надлежних органа на нестанак, наводна повреда је у супротности са материјалним елементом члана 3 ЕКЉП, а не процедуралним елементом, као што је случај у погледу члана 2 (ЕСЉП, *Гелајев против Русије*, бр. 20216/07, пресуда од 15. јула 2010, §§ 147–148).

2. Процена Комисије

151. Комисија подсећа да је изнад установљено да није било пропуста од стране УНМИК-а у погледу процедуралне обавезе из члана 2 ЕКЉП. Комисија је нарочито закључила да је постојало довољно контаката између полиције УНМИК-а и жалилаца да би био испуњен стандард јавног надзора, као што је прописано чланом 2 ЕКЉП.

152. Комисија не изражава ни најмању сумњу у то да је ова ситуација нанела дубоку патњу жалиоцима, посебно имајући у виду гнусност насиља и објављивање фотографија у медијима. Међутим, с обзиром на конкретне околности овог случаја, пошто није утврдила кршење процедуралног елемента члана 2 ЕКЉП од стране УНМИК-а, Комисија сматра да нема основа по којима би УНМИК-ово понашање представљало нечовечно или понижавајуће поступање, чиме би био прекршен члан 3 ЕКЉП.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- 1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА НИЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;**
- 2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА НИЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА МАТЕРИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА.**

Андреј Антонов
Извршни службеник

Марек Новицки
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

- ЦЈКИ** – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
МПС – Међународни полицијски службеник
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
МоР – Меморандум о разумевању
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
МУП – Министарство унутрашњих послова Србије *Министарство унутрашњих послова Србије*
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина